

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 25 kr., za četrlet 65 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrtice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Trdna volja, gotova zmaga.

Za avstrijske Slovane se bližajo resnobni časi. Nemčurji, Italijani in Madjari so se zakleli proti nam. S korenom vred nas hočejo vničiti. Od teh nasprotnikov nimamo prav ničesar dobrega pričakovati. Prišel je zadnji hip, da se vzdramimo, ako hočemo svoj jezik in svojo narodnost rešiti ter priti do pravice, katere nam grejo po božji in cesarski postavi. Največja nevarnost preti pa nam Slovincem. Od treh stranij smo obkroženi od sovražnikov, ki so nam napovedali boj brez vsega usmiljenja. Žalostno je pač to, da mi vse premalo poznamo svoje sovražnike. Mislimo namreč, da so tudi tako rahlega in prizanesljivega srca, kakor smo žal, da mi Slovenci. Nekateri med nami celo mislijo, da se bodo nemčurji in nemškutarji enkrat vendar naveličali tega boja. Taki ljudje so kratkovidneži in pravi siromaki na duhu. V obče pa bilo bi zelo nespodobno in nevredno za nevstrašenega moža, ko bi se ravnal po takem mišljenju. Ko bi večina naših narodnjakov tako mislila, potem je naš narod gotovo izgubljen. Do svojih pravic ne bomo nikdar prišli, ako bomo samo čakali ná-nje z rokami v žepu; marveč dosegli jih bomo še le po trdem, vstrajnem boju. Dozdaj še nobena vojska brez orožja ni pridobila zmage. Človek si na svetu mora vse priboriti in privojskovati. Zato nam je pač najlepši vzgled naš Izveličar sam. Tudi on se je moral boriti proti hudici in peklu, da nam je odprl vrata nebeška; pa tudi mi še moramo prestatiti tukaj na zemlji dolgi in težavni boj, ako hočemo vredni postati njegovega kraljestva. Tako treba tudi boja, ako hočemo, da dobi naš slovenski narod tistih pravic, brez katerih ne more živeti kot narod. In boja, jeklenega boja treba proti našim zakletim nemškutarskim sovražnikom, ki ne poznajo z nami nobenega usmiljenja.

Naš boj je boj obrambe. Mi ne bomo nikogar napadali, mi si nečemo prisvojiti zemlje, na kateri živi

nemški narod, marveč mi si hočemo z vsemi postavnimi sredstvi ohraniti to, kar je naše. Mi hočemo odbijati ljute napade brezverskih sovragov, mi hočemo in moramo biti gospodarji na svojih slovenskih tleh. To oblast obrambe nam daje naša državljanska postava, katero je s svojim lastnim podpisom potrdil naš presvitli cesar Franc Jožef I. Po tej postavi imajo vsi narodi avstrijske države povsod popolnoma enake pravice. In ker nam Slovincem nemškutarski liberalci nočejo pripoznati nobenih pravic, kakor samo davke plačevati in svoje najkrepkejše sinove za vojake davati, ker nas hočejo imeti samo za svoje delavce in hlapce, prisiljeni smo, da se vojskujemo proti tako krivičnemu in nehvaležnemu ravnanju.

Naš slovenski narod ima pa tudi po svoji zgodovinski preteklosti zahtevati z vso opravičenostjo, da se mu dajo tiste pravice, katere uživajo že od nekinekdaj drugi avstrijski narodi. Ali morebiti naš narod nima nobenih zaslug za avstrijsko državo? Poglejte samo malo nazaj v zgodovino! Kdo je stražil na jugu Avstrijo proti divjim turškim navalom stoletja in stoletja? Slovence! — Kdo je branil Avstrijo na zahodu proti italijanskim napadom? Slovence! — Kdo je prelival na vzhodu svojo kri proti madjarskim napadom? Zopet Slovence! — Narod slovenski, v boju si hraber in pogumen, v udanosti in zvestobi svitlemu vladarju jeklen in neomahljiv, da ti ni enakega; za Avstrijo in slavno habsburško dinastijo dal si milijone in milijone najboljših svojih sinov — in kaj imaš danes za vse to? Po vseh uradih po zemlji slovenski šopiri še se vedno nemščina; sūdmarka naseljuje na naša tla židovske potepuhe in pritepenice; nemški šulverein ponemčuje s prajzovskimi denarji našo dečico in ji jemlje najsvetejše bogastvo: sv. katoliško vero; naš materinski jezik je zasramovan in zaničevan ter potisnjen pred vrata!

Toda ne obupaj, narod moj! Avstrija bodi tudi zanaprej tvoja domovina in vzvišena rodovina habsbur-

ska bodi ti voditeljica, za katero si pripravljen vsak hip dati vse, kri in življenje. Ali ti se moraš popolnoma vzbuditi in vzdramiti. Pravični Bog je vstvaril svet tudi za nas Slovence in za nas velja ravno ista svoboda in pravica, kakor za vse avstrijske narode. Dobra in hvalevredna je ponižnost, kjer je je treba; toda ako je mož prisiljen braniti svojo čast in poštenje; ako treba, da ves narod čuva svoje najdražje svetinje in pravice, takrat pa ni mesta suženjski ponižnosti in pohlevnosti; takrat je treba možkega, odločnega postopanja. V boju za naše pravice nam je državljanska postava, katero je podpisal sam presvitli cesar, naš kažipot. Od nje se ne odmaknemo niti za pičico. Ta postava zahteva, da so vsi narodi v Avstriji enakopravni. Ali je to veljavno samo na papirju? Mi sami moramo skrbeti, da bo tudi v resnici veljavno. Ničesar se ne smemo ustrašiti, ne popustimo niti za las od svojih pravic, marveč z vso odločnostjo postavimo se nemškutarskim napadom v bran; združimo, zedinimo se po vseh slovenskih krajinah, kakor en mož; zahtevajmo, tirjajmo z jekleno neustrašljivostjo svojih postavnih pravic. Mi jih moramo dobiti in ako smo pravi možje, dobili jih bomo! Ne vdajmo se!

—d.

Cerkvene zadeve.

Janez Kramberger, župnik Vurberški.

IX. Slutnja. Enkrat so se rajni gospod, ko sem se z njimi pogovarjal, bi rekel, zamaknili, in rekli so mi: »Po domu se mi toži, po nebeškem domu se mi toži, na zemlji me nič ne veseli. Ko sem svoje pridne farane po sprejemu svetih zakramentov za božične praznike lepo pripravil, in ko sem tudi sam svojo dušo pri sv. spovedi očistil in pri polnočnici pohlevno Jagnje božje v revni hlevce svojega ubogega srca sprejel in se potem počivat vlegel, mi je srce plavalo v neskončnem veselju in bil bi srčno rad umrl, raje bi bil umrl, ko še dalje živel. Bog mi daj, da bi se tedaj, kedar smrtna ura pride, tako lahko od sveta ločil, kakor tisto božično noč!« Bog je molitev svojega zvestega služabnika uslišal in sicer prav v kratkem.

Ko sem se v letošnjih velikih počitnicah zopet 14 dni pri njih v Vurbergu mudil in enkrat dolgo časa na grobu svojega rajnega ljubega prijatelja, častitega gospoda Ozmeca, mrtvaške molitve opravljal, se mi je srce pri spominu na rajnega prijatelja in na minljivost vse posvetne sreče tako uzalilo, da sem hitel s pokopališča proti farovžu, da bi si v cerkvi in v razgovoru s svojim prijateljem, žalost pregnal. Srečala sva se v zeleni hosti. Ko se pozdraviva, poznalo se mi je na zamolklem glasu, da mi nekaj dušo razjeda; zato me gospod brzo vprašajo: »Kaj ti pa je, prijatelj, da si tako potr?« Povedal sem jim, kako se mi je na grobu njihovega prednika duša razjokala v otožnih spominih in slutnji, da pojdemo v kratkem tudi mi za rajnimi. Oni so me posvarili in so rekli: »Glej, taka otožnost ni od Boga; smrt je res bitka kazen in nasledek je izvirnega greha. Če njo pa voljno sprejmemo, kedar nam jo Bog pošlje in če svoje trpljenje in smrt združimo z bolečinami in trpljenjem Kristusovim na križu, bode Bog naš dar sprejel kot zadnje spokorno delo, in s smrtnjo prične se za nas še le pravo večno življenje, veselje brez konca in kraja. Darujmo torej svoje življenje prostovoljno, ne pa z žalost-

nim, potrjim srcem! Sv. Pavel uči, da ljubi Bog le vselega darovalca.« II. Kor. 7, 7. Tako se je razgovor dalje pletel in pripravljala sva eden drugega za večnost in sklenila sva, dokler nama še Bog da življenje, prav zvesto delati, v smrtni uri pa veselo in zaupljivo pričakovati milostljive sodbe.

Rajni gospod so se nekaj let sem bili hudo postarali; sapa jim je bila težka, zelo so shudeli, glava jim je pa osivela, kakor sedemdesetletnemu starčeku in po gostem jih je mrzilo. Videlo se je prav očitno, da so za težavno faro že preslabi. O tem pa niso hoteli nič čuti, da bi se kam preselili. Na to so pač začeli delovati, da bi iz prejšnje šolske sobe kaplanijo naredili. Naprosili so gospoda okrajnega zdravnika za njegovo spričevanje, da oni sami ne morejo več vsega opravljati, in prosili so za g. kaplana. Če bi bilo tudi škofjstvo rado dovolilo, se je pa vendar vsa stvar razbila na denarnem prašanju, ker ni bilo od kod za gospoda kaplana plačila dobiti. Mene je bilo prav strah, kako da bodo gospod zimo sami pri tolikem delu prestali. Dne 20. decembra 1891 dobim od njih pismo, kjer mi poročajo: »Predragi prijatelj! Ne morem več delati; včeraj mi je glas nehal. Brž ko ne sem se prehladil. V četrtek sem še šest bolnikov za advent preskrbel in se na Ptuj vozil. Zvečer sem še moral prevideti bolno deklico. Včeraj sem še bil dve uri v šoli, pa proti koncu že nisem mogel več govoriti. Prosim ponižno, ko bi mi zamogli za praznike enega gospodov bogoslovcev na pomoč poslati. Prisrčen pozdrav! Moliva eden za drugega! Hitro sem jim naznanil, da dobijo potrebno pomoč. Eden den pozneje so se mi zahvalili za mojo skrb in pristavili: »To leto je bilo za-me leto mnogih križev. Bogu bodi hvala za-nje! Upam, da si naredim iz poslanih križev lestvico gor do svetih nebes. Želim Ti prav vesele božične praznike. Ljubo Božje dete v jaslicah naj se milo na nas ogleda in nam naj podeli svoj mir in milost svojo! Zdravnik me je preiskal in mi povedal, da sem čisto zdelan in da se moram silno varovati. S prisrčnim pozdravom in krščanskim svetim poljubom, Tvoj hvaležni Janez.« To so zadnje vrste, ki jih hranim kot drag spomin na rajnega prijatelja.

Kje imajo uradniki, duhovniki, učitelji domovinsko pravico? Državna postava z dne 3. dec. 1863 o domovinsko-pravnih zadevah (Drž. zakonik 1863, nr. 105) § 10 pove: »Stalno nameščeni uradniki ces. dvora, državni, deželni in drugi javni, iz javnih blagajnic ali zalog plačani uradniki, duhovniki in javni učeniki zadobijo domovinsko pravico v tisti občini, kjer stalno bivajo, odkar so nastopili svojo službo.« S premeščanjem se prenese tudi domovinska pravica. Ako stopi dotičnik v penzijo, ina dom. pravico tam, kjer je najzadnje služboval.

F. S. Šegula.

Gospodarske stvari.

Nekaj o gnojenji in gnojilih.

(Konec.)

Kaj nas pa stane tako gnojenje? Nič drugo, kakor seme, ako ga kupimo, okoli 30 gld. med tem, ko vsi drugi stroški spadajo v stroške za vsakoletno obdelovanje.

Namesto te se zamorejo pa tudi druge detelje vzeti, ako na tistej zemlji dobro rastejo, ravno tako tudi lupina, vicia itd., na vsak način pa rastline, katere spadajo v rodbino leguminoz. Gledé umetnih gnojil moramo pa še nekoliko opomniti. Zemlje so različne in malo kdo pozna svojo zemljo dobro. Ta ima več teh, ta več onih